ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026
UDK: 373.091:005(575.1:599)

ZAMONAVIY MAKTABLAR: O‘ZBEKISTON VA FILIPPIN TA’LIM TIZIMINING QIYOSIY TAHLILI

Ismoilova Nilufar Muhammadbobir qizi

Toshkent shahridagi Bucheon universiteti, Ta’limda boshqaruv yo‘nalishi magistranti

E-mail: grafiniabarlas@gmail.com

ANNOTATSIYA

Maqolada zamonaviy maktabni rivojlantirishning boshqaruv, o‘quv dasturi, raqamlashtirish, pedagoglar salohiyati va o‘quv natijalarini baholashga oid jihatlari O‘zbekiston hamda Filippin tajribasi asosida qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqot hujjatlar tahlili, qiyosiy yondashuv va xalqaro baholash ma’lumotlarini sharhlash usullariga tayanadi. O‘zbekistonda “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi doirasida maktab infratuzilmasi, elektron doskalar, yangi avlod darsliklari va pedagoglar malakasini oshirishga doir maqsadlar belgilangan. Filippinda esa MATATAG kun tartibi va Basic Education Development Plan 2030 o‘quv dasturining dolzarbligi, o‘quvchi farovonligi, inklyuziv ta’lim hamda o‘qituvchilarni qo‘llab-quvvatlashga urg‘u beradi. OECDning PISA 2022 ma’lumotlari har ikki tizimda ham o‘quvchilarning funksional savodxonligini mustahkamlash va natijalardan boshqaruv qarorlarida foydalanish zarurligini ko‘rsatadi. Maqola yakunida maktab darajasida diagnostik baholash, o‘quvchilarni ehtiyojiga qarab guruhlash, pedagogik hamkorlik, raqamli monitoring va resurslarni dalillarga asoslangan taqsimlash bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tahlil ikkilamchi manbalarga asoslangan bo‘lib, undagi tavsiyalarni empirik tekshirish uchun alohida maktablarda pilot tadqiqot o‘tkazish lozim.

Kalit so‘zlar: zamonaviy maktab, ta’lim menejmenti, O‘zbekiston, Filippin, PISA, raqamli ta’lim, o‘quv natijalari, maktab rahbarligi.

АННОТАЦИЯ

В статье проводится сравнительный анализ подходов к развитию современной школы в Узбекистане и на Филиппинах с акцентом на управление, учебные программы, цифровизацию, профессиональный потенциал педагогов и оценивание результатов обучения. Использованы анализ нормативных документов, сравнительный подход и интерпретация данных международных исследований. В Узбекистане стратегия «Узбекистан — 2030» предусматривает развитие школьной инфраструктуры, внедрение электронных досок, обновление учебников и повышение квалификации педагогов. На Филиппинах программа

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

MATATAG и План развития базового образования до 2030 года ориентированы на актуальность учебной программы, благополучие учащихся, инклюзивность и поддержку учителей. Данные PISA 2022 указывают на необходимость укрепления функциональной грамотности и использования результатов оценивания для управленческих решений. Предлагаются рекомендации по диагностическому оцениванию, гибкой организации учебных групп, цифровому мониторингу и распределению ресурсов на основе данных.

Ключевые слова: современная школа, управление образованием, Узбекистан, Филиппины, PISA, цифровое образование, результаты обучения, школьное лидерство.

ABSTRACT

This article compares approaches to modern school development in Uzbekistan and the Philippines, focusing on governance, curriculum, digitalisation, teacher capacity and learning-outcome assessment. The study uses document analysis, a comparative approach and interpretation of international assessment data. Uzbekistan's Uzbekistan–2030 Strategy includes goals related to school infrastructure, electronic boards, updated learning materials and teacher professional development. In the Philippines, the MATATAG Agenda and the Basic Education Development Plan 2030 emphasise curriculum relevance, learner well-being, inclusive education and teacher support. OECD PISA 2022 data indicate that strengthening foundational literacy and numeracy and using assessment evidence for school-level decisions remain important priorities. The article proposes practical measures for diagnostic assessment, flexible grouping, collaborative teacher development, digital monitoring and evidence-informed resource allocation. As the study is based on secondary sources, the proposed measures should be tested through pilot studies in individual schools.

Keywords: modern school, education management, Uzbekistan, Philippines, PISA, digital learning, learning outcomes, school leadership.

KIRISH

Zamonaviy maktab tushunchasi faqat yangi bino yoki raqamli qurilmalar bilan cheklanmaydi. U o‘quvchi ehtiyojiga mos ta’lim, malakali pedagog, xavfsiz va inklyuziv muhit, natijalarni muntazam tahlil qilish hamda maktab jamoasining birgalikda qaror qabul qilishini birlashtiradigan boshqaruv tizimidir. Shu sababli maktabni modernizatsiya qilishda infratuzilma bilan bir qatorda o‘qitish sifati va boshqaruv amaliyotini ham takomillashtirish talab etiladi.

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

O‘zbekistonda ta’limni rivojlantirishning strategik yo‘nalishlari “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi va maktab ta’limini rivojlantirishga oid normativ hujjatlarda belgilangan. Strategik ko‘rsatkichlar qatorida maktab muhitini yaxshilash, elektron doskalar ulushini oshirish, yangi avlod o‘quv materiallarini yaratish hamda pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish ko‘zda tutiladi [1; 2]. Filippinda esa MATATAG kun tartibi va Basic Education Development Plan 2030 ta’lim mazmunini dolzarblashtirish, o‘quvchilarning farovonligi, inklyuziv ta’lim va o‘qituvchilarni qo‘llab-quvvatlashni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi [3].

Tadqiqotning maqsadi — O‘zbekiston va Filippin ta’lim tizimlaridagi zamonaviy maktabni rivojlantirish yondashuvlarini qiyoslash va O‘zbekiston maktablari boshqaruvi uchun moslashtirilishi mumkin bo‘lgan amaliy yo‘nalishlarni aniqlash. Tadqiqot savoli: xalqaro tajriba maktab rahbarlariga o‘quv natijalarini yaxshilash va resurslardan samarali foydalanishda qanday boshqaruv yechimlarini taklif etadi?

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot sifat jihatidan qiyosiy tahlil shaklida tashkil etildi. Manbalar uch guruhga ajratildi: (1) O‘zbekistonning strategik va normativ hujjatlari; (2) Filippin Ta’lim departamentining MATATAG va BEDP 2030 bo‘yicha rasmiy materiallari; (3) OECDning PISA natijalari. Tahlil mezonlari sifatida ta’lim siyosatining ustuvorliklari, o‘quv dasturi, pedagoglarni qo‘llab-quvvatlash, maktab infratuzilmasi, o‘quv natijalarini baholash va maktab boshqaruvida ma’lumotlardan foydalanish olindi.

Metodologik cheklov shundan iboratki, maqolada maktablarda birlamchi so‘rovnoma yoki tajriba-sinov o‘tkazilmagan. Shu bois taqqoslash tizimlarning barcha xususiyatlarini qamrab olmaydi va tavsiyalar sabab-oqibat munosabati isbotlangan natijalar sifatida emas, balki keyingi amaliy tekshiruv uchun takliflar sifatida talqin qilinishi kerak.

NATIJALAR

O‘zbekiston tajribasi. “O‘zbekiston — 2030” strategiyasida umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida qulay muhit yaratish, elektron doskalar bilan ta’minlash, zamonaviy darslik va multimedia materiallarini ishlab chiqish hamda pedagoglar malakasini oshirish bo‘yicha bosqichma-bosqich ko‘rsatkichlar belgilangan [1]. Bu maqsadlar maktab rahbari oldiga xarid va infratuzilma masalalaridan tashqari, texnologiyalarning dars jarayonida haqiqiy pedagogik qiymat yaratishini kuzatish vazifasini ham qo‘yadi. Raqamli vositaning mavjudligi o‘z-o‘zidan o‘quv natijasini yaxshilamaydi; undan foydalanish metodikasi, o‘qituvchining tayyorgarligi va muntazam tahlil muhim hisoblanadi.

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

Filippin tajribasi. Filippin Ta'lim departamenti MATATAG kun tartibini va Basic Education Development Plan 2030ni milliy siyosat sifatida ilgari surgan. Rejada o'quv dasturining hayotga mosligi, ta'lim xizmatlarini yetkazib berish, o'quvchilar farovonligi va inklyuzivligi hamda o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash alohida yo'nalishlar sifatida ko'rsatiladi [3]. MATATAG o'quv dasturi K–10 bosqichlari uchun joriy etish ko'rsatmalariga ega; yuqori sinflar uchun tegishli alohida tartiblar qo'llanishi qayd etilgan [4]. Bu tajriba o'quv mazmunini soddalashtirish va asosiy kompetensiyalarga e'tibor qaratish bilan bir qatorda, amalga oshirish bosqichlarini aniq belgilash zarurligini ko'rsatadi.

Xalqaro baholash dalillari. OECDning PISA 2022 ma'lumotlariga ko'ra, Filippinda 15 yoshli o'quvchilarning o'rtacha natijalari matematika bo'yicha 355, o'qish bo'yicha 347 va tabiiy fanlar bo'yicha 356 ballni tashkil etgan. Matematikada kamida 2-darajaga erishgan o'quvchilar ulushi 16%, o'qishda 24%, tabiiy fanlarda 23% bo'lgan [5]. Ushbu ko'rsatkichlar o'quvchilarning asosiy savodxonligini tizimli ravishda mustahkamlash muhimligini ko'rsatadi. PISA natijalarini mamlakatlar bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri reyting sifatida talqin qilishdan ko'ra, ta'limdagi muammolar va tengsizliklarni aniqlash vositasi sifatida ishlatish maqsadga muvofiq.

Taqqoslash natijalari quyidagi jadvalda umumlashtirilgan.

Mezon	**O'zbekiston**	**Filippin**
Strategik yo'nalish	"O'zbekiston — 2030": maktab muhiti, raqamli jihozlar, darsliklar va pedagoglar salohiyati.	MATATAG va BEDP 2030: dolzarb o'quv dasturi, farovonlik, inklyuzivlik va o'qituvchini qo'llash.
O'quv dasturi	Milliy dasturlarni yangilash, yangi avlod darsliklari va multimedia resurslarini rivojlantirish.	MATATAG orqali K–10 o'quv dasturini qayta ko'rib chiqish va asosiy kompetensiyalarga e'tibor.
Boshqaruv uchun saboq	Raqamli vositalarni dars sifati va o'quvchi taraqqiyoti ko'rsatkichlari bilan bog'lash.	Islohotni bosqichma-bosqich joriy etish, o'quvchi farovonligi va o'qituvchi ko'magini kuzatish.

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

Asosiy ehtiyoj	Maktablar kesimida sifat, resurs va pedagogik natijalar bo‘yicha monitoringni kuchaytirish.	Asosiy savodxonlik, kadrlar bilan ta’minlash va infratuzilmadagi hududiy tafovutlarni kamaytirish.

1-jadval. O‘zbekiston va Filippinda zamonaviy maktabni rivojlantirish yondashuvlarining umumlashtirilgan qiyosi.

MUHOKAMA

Qiyosiy tahlil zamonaviy maktab siyosatida uchta umumiy yo‘nalish muhimligini ko‘rsatadi. Birinchidan, o‘quv dasturi o‘quvchilarga faktlarni eslab qolish bilangina cheklanmay, bilimni real vaziyatlarda qo‘llash imkonini berishi lozim. Ikkinchidan, maktab rahbarining vazifasi resurslarni taqsimlash bilan bir qatorda o‘qituvchilarning kasbiy hamkorligi va dars sifati bo‘yicha qayta aloqani tashkil etishdan iborat. Uchinchidan, xalqaro baholash va maktab ichki ma’lumotlari muammoni aniqlash, maqsad belgilash va keyingi choralarni baholash uchun birgalikda qo‘llanishi zarur.

Filippin tajribasidan O‘zbekiston maktablari uchun tayyor modelni to‘liq ko‘chirib olish to‘g‘ri bo‘lmaydi: mamlakatlarning til muhiti, hududiy sharoiti, boshqaruv tuzilmasi va resurslari farq qiladi. Biroq o‘quv dasturidagi ustuvor kompetensiyalarni aniqlashtirish, o‘quvchi farovonligini boshqaruv ko‘rsatkichlariga kiritish va islohotlarni bosqichma-bosqich joriy etish tamoyillari moslashtirilishi mumkin.

Maktab darajasida quyidagi amaliy mexanizm taklif etiladi: har chorak boshida o‘quvchilar bilimini qisqa diagnostika orqali aniqlash; natijaga qarab vaqtinchalik moslashuvchan guruhlar tashkil etish; pedagoglar jamoasida o‘quvchilarning rivojlanishini muhokama qilish; elektron jurnal yoki maktab axborot tizimida davomat, baholar va topshiriqlar bajarilishini kuzatish; chorak yakunida boshlang‘ich ko‘rsatkich bilan taqqoslash. Guruhlar o‘quvchiga doimiy yorliq qo‘yish vositasi emas, balki ehtiyojga qarab o‘zgaradigan qo‘llab-quvvatlash mexanizmi bo‘lishi kerak.

Tavsiya etiladigan boshqaruv indikatorlari: (1) diagnostika va yakuniy baholash orasidagi o‘sish; (2) minimal kompetensiyaga erishgan o‘quvchilar ulushi; (3) dars qoldirish va topshiriq bajarmaslik dinamikasi; (4) pedagoglarning hamkorlikdagi rejalashtirishda ishtiroki; (5) ota-onalar bilan o‘quv natijalari bo‘yicha muloqot; (6) raqamli resurslardan pedagogik maqsadda foydalanish. Indikatorlar maktab sharoitiga mos, tekshiriladigan va jamoa tomonidan tushunarli bo‘lishi zarur.

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

XULOSA

O‘zbekiston va Filippin tajribasi zamonaviy maktabni rivojlantirishda strategik maqsadlar, o‘quv dasturining dolzarbligi, pedagoglarni qo‘llab-quvvatlash, inklyuziv muhit va natijalarni tahlil qilish o‘zaro bog‘liq ekanini ko‘rsatadi. O‘zbekistonda belgilangan raqamlashtirish va o‘quv materiallarini yangilash maqsadlari maktab ichidagi pedagogik jarayon hamda o‘quvchi natijalari bilan bog‘langandagina kutilgan samarani berishi mumkin. Filippinning MATATAG va BEDP 2030 yondashuvlari esa asosiy kompetensiyalar, o‘quvchi farovonligi va o‘qituvchini qo‘llash masalalarini boshqaruvning markaziga qo‘yadi.

Amaliy jihatdan maktab rahbarlariga diagnostik baholashni muntazam yo‘lga qo‘yish, moslashuvchan o‘quv guruhlaridan foydalanish, pedagogik hamkorlikni kuchaytirish va raqamli ma’lumotlar asosida qaror qabul qilish tavsiya etiladi. Keyingi tadqiqotlarda ushbu mexanizmni bir nechta maktabda sinovdan o‘tkazib, o‘quvchilar natijalaridagi o‘zgarish, o‘qituvchi yuklamasi va ota-onalar bilan hamkorlik ko‘rsatkichlarini taqqoslash lozim.

SNOSKALAR / MANBALARGA IZOH

[1] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi. Rasmiy portal: https://president.uz/oz/pages/view/strategy (murojaat sanasi: 28.10.2026).

[2] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi PF-134-son Farmoni, “2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”. https://lex.uz/uz/docs/6008668

[3] Department of Education, Philippines. “DepEd’s MATATAG Agenda, BEDP 2030 approved by NEDA Board as National Policy and Plan for Basic Education”, 27 April 2024. https://www.deped.gov.ph/2024/04/27/depeds-matatag-agenda-bedp-2030-approved-by-neda-board-as-national-policy-and-plan-for-basic-education/

[4] Department of Education, Philippines. “Frequently Asked Questions on the Policy Guidelines on the Implementation of the MATATAG Curriculum”. https://www.deped.gov.ph/wp-content/uploads/FAQs-ON-THE-MATATAG-CURRICULUM.pdf

[5] OECD. PISA 2022 Results (Volume I and II) – Country Notes: Philippines. OECD Publishing, 2023. https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/philippines_a0882a2d-en.html

ISSN: 3060-4737 Volume 3, Issue 10 IF(Impact Factor) 10.98 / 2026

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi. URL: https://president.uz/oz/pages/view/strategy

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi PF-134-son Farmoni. “2022–2026-yillarda maktab ta’limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”. URL: https://lex.uz/uz/docs/6008668

3. Department of Education, Philippines. DepEd’s MATATAG Agenda, BEDP 2030 approved by NEDA Board as National Policy and Plan for Basic Education. 27 April 2024. URL: https://www.deped.gov.ph/2024/04/27/depeds-matatag-agenda-bedp-2030-approved-by-neda-board-as-national-policy-and-plan-for-basic-education/

4. Department of Education, Philippines. Frequently Asked Questions on the Policy Guidelines on the Implementation of the MATATAG Curriculum. URL: https://www.deped.gov.ph/wp-content/uploads/FAQs-ON-THE-MATATAG-CURRICULUM.pdf

5. OECD. PISA 2022 Results (Volume I and II) – Country Notes: Philippines. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/philippines_a0882a2d-en.html

6. OECD. PISA 2025 Results, Volume I: Country Notes – Uzbekistan. OECD, 2026. URL: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2025-results-volume-i-country-notes_2d4ff9ea-en/uzbekistan_f977081e-en.html

7. OECD. PISA 2025 Results, Volume I: Country Notes – Philippines. OECD, 2026. URL: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2025-results-volume-i-country-notes_2d4ff9ea-en/philippines_3699b9d5-en.html

Tahririy eslatma: UDK kodi mavzu mazmuniga mos dastlabki taklif sifatida berildi; yakuniy kodni jurnal kutubxonachisi yoki UDK mutaxassisi bilan tekshirish lozim. OAK talablari jurnalga qarab farqlanadi. Yuborishdan oldin jurnalning so‘nggi mualliflar yo‘riqnomasi, hajm, shrift, havola uslubi, plagiat va mualliflik deklaratsiyasini tekshiring.